

Mallilomake työpaikan biologisten tekijöiden vaarojen selvittämistä ja arviointia varten

Lomakemalli on tarkoitettu työpaikan biologisten tekijöiden vaarojen selvittämisen ja arvioinnin laadintaan.

Työnantajan on tarvittaessa käytettävä työterveyshuoltoa tai muuta alan asiantuntijaa biologisten vaarojen selvittämisessä tai arvioinnissa, jos työnantajalla itsellään ei ole riittävää asiantuntemusta.

Lataa lomake Tyosuojelu.fistä

- > [Lataa lomake työsuojeluhallinnon verkkopalvelusta Tyosuojelu.fistä: Työpaikan biologisten tekijöiden vaarojen selvittäminen ja arviointi \(docx\)](#)

Täyttöohje

Lomakkeen yläosaan täytetään työpaikan perustiedot: toimiala, työpaikan ja osaston/yksikön nimet.

Altiste

Altistumisen lähde

Altistumisen lähteeseen kirjataan työpaikan biologisille tekijälle altistumista aiheuttava asia.

Biologinen tekijä

Työpaikan biologinen tekijä (bakteeri, virus, loinen tai sieni) tunnistetaan. Työnantajan on tarvittaessa käytettävä työterveyshuoltoa tai muuta alan asiantuntijaa biologisen tekijän tunnistamisessa, jos työnantajalla ei ole itsellään riittävää asiantuntemusta.

Luokitus/vaaraluokka

Työpaikan tunnistettu biologinen tekijä luokitellaan STM:n asetus biologisten tekijöiden luokituksesta (748/2020) mukaiseen ryhmään. Ryhmiä on neljä (ryhmät 1–4) niiden aiheuttaman vaaran mukaan seuraavasti:

- **1 ryhmään** kuuluva biologinen tekijä ei todennäköisesti aiheuta sairautta ihmiselle eikä vaaraa työntekijän terveydelle
- **2 ryhmään** kuuluva biologinen tekijä voi aiheuttaa ihmiselle sairauden, joka on hoidettavissa, johon on yleensä käytettävissä tehokas ehkäisykeino ja joka ei todennäköisesti leviä väestöön, mutta voi aiheuttaa työntekijän terveydelle vaaran
- **3 ryhmään** kuuluva biologinen tekijä voi aiheuttaa ihmiselle vakavan sairauden, joka on hoidettavissa, johon on yleensä käytettävissä tehokas ehkäisykeino ja joka voi levitä väestöön ja aiheuttaa työntekijän terveydelle vakavan vaaran
- **4 ryhmään** kuuluva biologinen tekijä aiheuttaa ihmiselle vakavan sairauden, johon ei yleensä ole tehokasta hoitoa eikä ehkäisykeinoja ja jonka todennäköisyys leviämisestä väestöön on suuri ja jonka aiheuttama vaara työntekijän terveydelle on vakava.

Jos työpaikalla ei tiedetä, mihin ryhmään biologinen tekijä pitäisi luokitella, se on luokiteltava mahdollisista ryhmistä korkeimpaan ryhmään.

Biologisen tekijän korvaaminen mahdollista (kyllä/ei)

Työpaikalla on selvittettävä, onko biologista tekijää mahdollista korvata sellaisella biologisella tekijällä, joka ei ole käyttöolosuhteissa vaarallinen tai joka on terveydelle vähemmän vaarallinen. Lisäksi työpaikalla on selvittettävä, voidaanko työpaikan työmenetelmää muuttaa siten, että altistuminen biologiselle tekijälle voidaan välttää.

Jatkuu seuraavalla sivulla »

» Jatkuu edelliseltä sivulta

Altistuminen

Altistavan työvaiheen kuvaus (vaaratilanteet)

Työpaikalla selvitetään ja kirjataan työvaiheet, joissa altistuminen biologiselle tekijälle on mahdollista. Tämän selvittämisessä voi työpaikalla käyttää apuna työpaikalla tapahtuneita "läheltä piti" -vaaratilanteita, mahdollisesti tapahtuneita työtapaturmia sekä työntekijöiden näkemyksiä kyseessä olevista työvaiheista.

Altistumisen kuvaus (todennäköisyys, luonne, määrä, kesto)

Työnantajan on biologisten tekijöiden vaarojen arvioinnissa otettava huomioon altistumisen todennäköisyys, luonne, määrä ja kesto.

Todennäköisyyden arvioinnissa käytetään asteikkoa: epätodennäköinen, mahdollinen, todennäköinen.

Altistumisen luonteen osalta kuvataan altistumistapa ihon, silmien tai limakalvojen kautta, hengittämällä tai nielemällä.

Altistumisen määrällä ja kestolla kuvataan altistumisen altistumistiheyttä ja altistumisaikaa.

Altistuvat työntekijät

Kirjataan työntekijät/työntekijäryhmät, jotka voivat työssään altistua biologiselle tekijälle. Työnantajan tulee rajata altistuvien tai mahdollisesti altistuvien määrä mahdollisimman vähäiseksi. Tässä huomioidaan erityisesti raskaana olevat naiset sekä muut erityisryhmät.

Toteutetut suojelutoimenpiteet ja seuranta (työmenetelmät, perehdytys, tekniset torjuntatoimenpiteet, henkilökohtainen suojautuminen, rokotukset jne.)

Työmenetelmissä kuvataan työpaikalla käytössä olevat työmenetelmät ja torjuntatoimet, joilla biologiselle tekijälle altistumista ja sen leviämistä vältetään tai pidetään mahdollisimman vähäisenä.

Perehdytyksessä kuvataan työntekijöiden saaman perehdytyksen sisältöä muun muassa biologiselle tekijälle altistumisen terveysvaaroista ja altistumisen ehkäisemisestä, suojavälineiden ja -vaatetuksen käytöstä huollosta ja säilytyksestä sekä vaaratilanteissa toimimisesta.

Henkilökohtaisen suojautumisen osalta kuvataan,

millaisia henkilökohtaisia suojavälineitä työntekijät käyttävät.

Rokotuksien osalta kirjataan, onko biologista altistetta vastaan olemassa tehokas rokotus ja onko biologiselle tekijälle mahdollisesti altistuneille työntekijöille annettu rokotukset. [Katso STM:n asetus biologisten tekijöiden luokituksesta \(748/2020\)](#)

Johtopäätökset

Altistumisen aiheuttama terveysriski

Edellä kerättyjen tietojen pohjalta arvioidaan biologisen altisteen aiheuttaman terveysriskin suuruus työntekijöille eri työtehtävissä. Asteikkona arvioinnissa voi käyttää merkityksetön, vähäinen, kohtalainen, merkittävä, sietämätön. Lisäksi arvioidaan terveysriskiin perustuen tarvittavien lisätoimenpiteiden tarve.

Tarvittavat lisätoimenpiteet

Kirjataan mahdolliset tarvittavat lisätoimenpiteet, toimenpiteiden aikataulut ja vastuuhenkilöt.

Työnantajan tulisi ensisijaisesti poistaa biologisista tekijöistä aiheutuvat vaara- ja haittatekijät tai jos niitä ei voi poistaa, niille altistuminen on vähennettävä mahdollisimman vähäiseksi.

Työnantajan on mm.

- rajoitettava altistuvien tai mahdollisesti altistuvien työntekijöiden määrä mahdollisimman vähäiseksi esim. oikeiden työmenetelmien ja eristystoimien avulla.
- suunniteltava työmenetelmät ja tekniset torjuntatoimenpiteet sellaisiksi, että biologisten tekijöiden leviäminen vältetään tai pidetään mahdollisimman vähäisenä.
- annettava työntekijöiden käyttöön henkilökohtaiset suojavälineet.
- laadittava suunnitelma biologisiin tekijöihin liittyvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi.
- varmistettava biologisia tekijöitä sisältävien jätteiden turvallinen kerääminen, varastointi ja hävittäminen.
- varmistettava työpaikan sisällä tapahtuvaan biologisten tekijöiden turvalliseen käsittelyyn ja kuljettamiseen liittyvät toimintatavat.

Mallilomakkeen ja täyttöohjeen on laatinut:

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden valtakunnallinen biologisten tekijöiden hankeryhmä 20.1.2021.